

INTERNATIONAL JOURNAL OF FIELD EDUCATION

Analysis of Recent Turkish Animated Films in the Context of Values Education

Orhan Ünal¹

*Ondokuz Mayıs University, Faculty of Education, Department of Social Studies Education,
<https://orcid.org/0000-0002-4604-6210>*

ABSTRACT

With the increasing importance given to the concept of value, studies in this field have increased especially in recent years. The studies carried out to convey values can generally be defined as values education. Today, various methods and tools are used to transfer values. One of these tools is movies that can easily reach large audiences. Animated films, especially preferred by children and young people, are also important in values education. This study was prepared to examine the films *Kral Şakir Korsanlar Diyarı* and *Rafadan Tayfa Göbeklitepe*, which were released in 2019, in the context of values education. The research was carried out by the qualitative research method, and the document analysis method was used to collect the data. The criterion sampling method, which is one of the purposeful sampling methods, was used in the selection of data sources. The research data were analyzed by descriptive analysis method. It was concluded that positive value elements are more than negative value elements in the films examined in the study. The values of solidarity, helpfulness, sensitivity, and responsibility are the most conveyed positive values in films. On the other hand, the values of respect, honesty, and responsibility are the most conveyed negative values. Although the positive value elements are more than the negative ones in *Kral Şakir Korsanlar Diyarı* movie, the difference between them is close to each other. Therefore, it is thought inappropriate to use the film in the context of values education as a whole. But in *Rafadan Tayfa Göbeklitepe* movie, the positive value elements are much more than the negative value elements.

Key Words: Animated film, Turkish film, Value, Values education

ARTICLE INFO

Received: 27.11.2020

Published online:

31.12.2020

¹ Corresponding author:
Res. Asst.
orhan.unal@omu.edu.tr
0(362) 312-1919

Yakın Dönem Türk Animasyon Filmlerinin Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi

Orhan ÜNAL¹

*Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi
https://orcid.org/0000-0002-4604-6210*

ÖZET

Değer kavramına verilen önemin artmasıyla birlikte bu alanda yapılan çalışmalar özellikle son yıllarda artış göstermiştir. Değerlerin insanlara aktarılabilmesi amacıyla yürütülen çalışmaların geneli değerler eğitimi olarak tanımlanabilir. Günümüzde değerlerin aktarılması amacıyla çeşitli yöntem ve araçlar kullanılmaktadır. Bu araçlardan bir tanesi geniş kitlelere kolayca ulaşma imkânına sahip olan filmlerdir. Özellikle çocuklar ve gençler tarafından tercih edilen animasyon filmleri ise değerler eğitiminde ayrıca önem taşımaktadır. Bu çalışmada 2019 yılında vizyona giren Kral Şakir Korsanlar Diyarı ve Rafadan Tayfa Göbeklitepe filmlerinin değerler eğitimi bağlamında incelenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemine uygun olarak hazırlanmış, verilerin toplanmasında doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri kaynaklarının seçiminde amaçlı örneklem yöntemlerinden olan ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda incelenen filmlerde olumlu değer unsurlarının olumsuz değer unsurlarından daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Filmlerde olumlu olarak en fazla yer alan değerlerin; dayanışma, yardımseverlik, duyarlılık ve sorumluluk değerleri olduğu; olumsuz olarak en fazla yer alan değerlerin ise saygı dürüstlük ve sorumluluk değerleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kral Şakir Korsanlar Diyarı filminde olumlu değer unsurlarının olumsuz unsurlardan fazla olmasına karşın aralarındaki fark birbirine yakındır. Bundan dolayı filmin bütün olarak değerler eğitimi bağlamında kullanılmasının uygun olmadığı düşünülmektedir. Rafadan Tayfa Göbeklitepe filminde ise olumlu değer öğeleri olumsuz değer öğelerinden çok daha fazladır.

MAKALE BİLGİSİ

*Alınma
Tarihi:27.11.2020
Çevrimiçi yayınlanma
tarihi: 31.12.2020*

Anahtar Kelimeler: Animasyon Filmi, Türk filmi, Değer, Değerler eğitimi

¹ Sorumlu yazar:
Arş. Gör.
orhan.unal@omu.edu.tr
0(362) 312-1919

Giriş

Değer kavramı din, ekonomi, felsefe, psikoloji ve sosyoloji gibi birçok sosyal bilim alanına hitap etmektedir. Bu alanlar da değer kavramının kendi alanları ile ilgili yönüne dikkat çekmiş ve bu kavramı kendi alanları içinde tanımlama ve yorumlama yoluna gitmiştir. Ayrıca farklı tanımların ortaya çıkmasında bu kavramın algılanış biçimi ve nelerin değer olarak kabul edilip nelerin kabul edilmeyeceği gibi görüş ayrılıklarının de etkisi olmuştur. Bundan dolayı alanyazında değer kavramının çeşitli tanımları mevcuttur ve kavramın tanımı noktasında bir mutabakatın olduğunu söylemek güçtür (Çam, Yılar ve Ünal, 2020). Bu çalışmada değer kavramının sözlük anlamı ve alanyazında kabul gören bir tanımını vermenin yeterli olduğu düşünülmektedir. Değer kavramı sözlükte; bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet olarak tanımlanmıştır (TDK, 2019). Değerler genel olarak toplumun geneli tarafından kabul gören, davranışlara rehberlik eden iyi, güzel ve hoş inanış biçimleridir (Tural, 1992). Toplumun iyi ve güzel davranışlar olarak benimsediği değerlerin yeni nesillere aktarılması amacıyla yürütülen faaliyetler ise değerler eğitimi olarak adlandırılabilir. Günümüzde toplumsal yapıda ve hayatın birçok alanında meydana gelen sosyal problemlerin artması değerler eğitiminin önemini bir kez daha öne çıkarmıştır.

Değerlerin aktarılmasında ilk ve öncelikli görev aile kurumuna düşmekle birlikte okul ve çevre de bu sürecin belirleyicileri arasındadır (Ulusoy, 2019). Ailede ebeveynler hal, hareket ve inanışları ile değerlerin aktarılması sürecinde çocuklara rehberlik etmelidirler. Kişinin değer yargıları ve karakteri öncelikle aile kurumunda şekillendiğinden aile kurumunun sağlıklı temellere sahip olması değer kazanım sürecinin de sağlıklı olmasına yardımcı olacaktır. Ailede başlayan değer kazanım süreci zamanla çevrede ve okulda şekillenmeye devam eder. Sağlam toplumsal yapının tesisi de ancak bu üç unsurun değer yargıları ve karakter oluşumu üzerindeki işlevlerini sağlıklı şekilde yerine getirebilmesiyle mümkün olur.

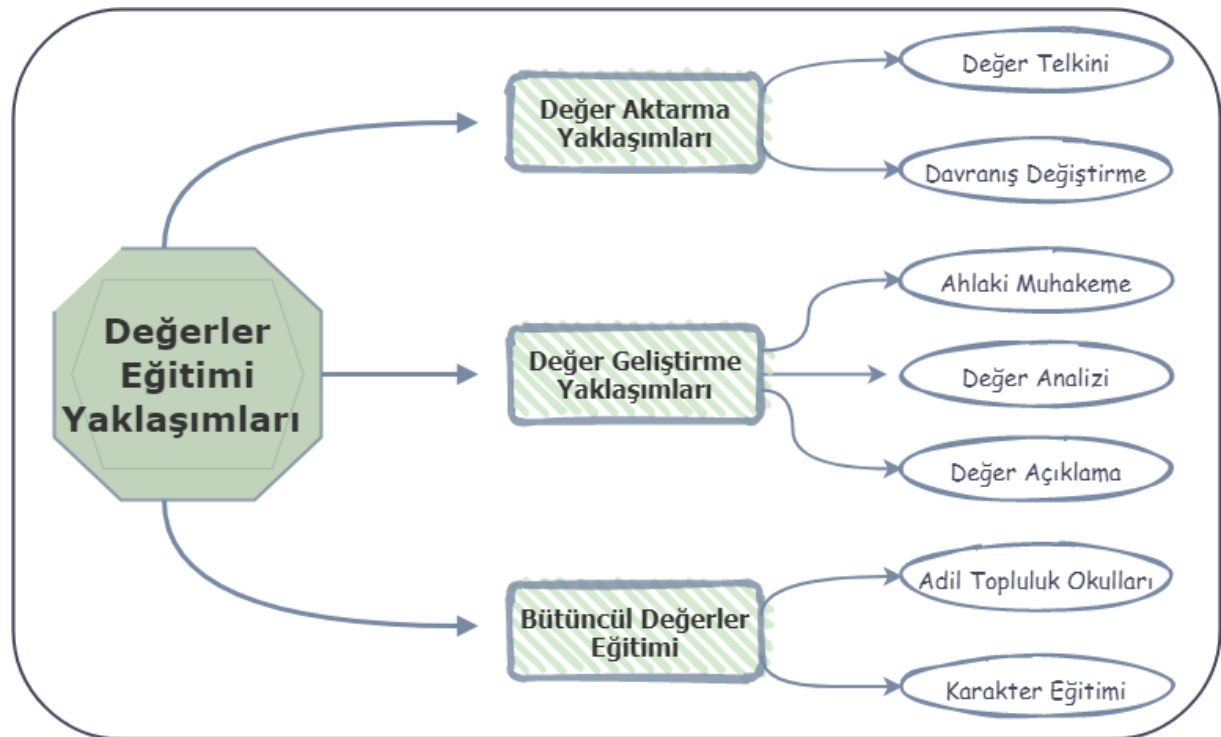
Kişinin davranışlarına yön veren ilkeler ve inançlar olarak ifade edilen değerler aynı zamanda bir davranışın iyi ya da kötü olarak değerlendirilmesine de kaynaklık ederler (Halstead ve Taylor, 2000). Dolayısıyla düşüncelerin davranışlara dönüşmesinde de bu iyi ve kötü inanç biçimleri etkindir. Değer yargılarını sağlam temeller üzerine kuran kişiler düşüncelerinde iyiyi, güzeli ve doğruyu temel aldığı için davranışları da bu doğrultuda şekillenecektir. Ancak değer yargılarından uzak bir kişilikten benzer düşünce ve davranışları beklemek doğru olmayacaktır (Ünal, 2020b).

Sağlıklı ve güçlü toplum yapısının inşasında ortak değerleri benimsemiş ve değerlerine bağlı bireylerin varlığı önem taşır (Kızılçelik ve Erjem, 1994; Yılar ve Tomal, 2018). Toplumsal yaşamın devamı ancak ortak değerlerle mümkündür. Ortak değerlerde buluşamayan insanların bir toplum olarak huzur ve refah için çalışmaları mümkün değildir (Kaymakcan ve Meydan, 2020). Günümüzde toplumsal yapı ve sosyal yaşamda meydana gelen yozlaşma, ben merkezli düşünce yapısının yaygınlaşması, bazı değerlerin hatırlanmaya muhtaç hale gelmesi, bilgi teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler, internet, medya ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ve küreselleşmenin toplum üzerindeki etkisinin artması toplumun

değerlerinden uzaklaşmasına ve kültürel yozlaşmaya yol açmaktadır (Demirkaya ve Çal, 2018; Yılar ve Tomal, 2018). Bütün bu olumsuzlukları ve bunların toplum üzerindeki etkilerini ortadan kaldırmak amacıyla toplumun yapı taşları olan bireylere değerlerin aktarılması amacıyla hazırlanan çalışmaların özellikle son dönemde arttığı görülmektedir.

Değerler eğitiminde kullanılan farklı yaklaşımlar mevcuttur. Bu yaklaşımlar geçmişten günümüze günün şartlarına ve bilimsel alandaki yeniliklere göre gelişim göstermektedir. Değerler eğitimi yaklaşımları üç temel başlıkta ele alınabilir: Değeri aktarma yaklaşımları, değeri geliştirme yaklaşımları ve bütüncül değerler eğitimi. Bu yaklaşımlar ve yaklaşımlarda kullanılan yöntemler Şekil 1.'de sunulmuştur (Kaymakcan ve Meydan, 2020).

Şekil 1. Değerler eğitimi yaklaşımları

Değerler eğitiminde kullanılan bu yaklaşımlarla birlikte bu süreçte kullanılacak ya da değerlerin aktarımı sürecinde etkili olabilecek farklı materyaller bulunmaktadır. Filmler de değerler eğitiminde etkili olabilen ve bu süreçte uygun koşullar ve uygun içeriğin sağlanmasıyla kullanılacak araçlardır. Zira filmler insanların görüş, düşünce ve yaşam biçimleri üzerinde etkili olabilmektedir (Akıncı Yüksel, 2015). Filmlerin insanları etkileme gücü onların iki özelliğine dayanmaktadır. İlk olarak filmler birden çok duyu organına aynı anda hitap edebilir. Öğrenme sürecinde farklı duyu organlarının sürece dahil edilmesi öğrenmenin daha sağlıklı ve kalıcı olmasına katkı sağlayacaktır (Keleş ve Çepni, 2005; Öztürk, 1999). İkincisi ise filmin olay ve olguları somut bir şekilde sunması, gerçekçi bir anlatıma sahip olması ve gündelik konuları ele alabilmesidir (Birkök, 2008).

Türkiye’de sinema ve televizyon geniş kitlelere ulaşmaktadır. Türkiye’de günlük ortalama televizyon izleme süresi 3 saat 34 dakikadır (RTÜK, 2018). RTÜK (2020) tarafından

hazırlanan diğer bir çalışmada ortaokul öğrencilerinin günlük ortalama 1 saat 26 dakika cep telefonu kullandığı, 1 saat 29 dakika televizyon izlediği ve 2 saat 13 dakika internet kullandığı ifade edilmiştir. Araştırmada ortaokul öğrencilerinin en fazla tercih ettikleri iki program türünün dizi filmler ve filmler olduğu sonucuna ulaşılmıştır (RTÜK, 2020). Televizyona olan ilginin benzerini sinema salonlarında gösterime giren filmler için de görmek mümkündür. Yıllar ilerledikçe sinema seyircisi sayısı da genel olarak bir artış içindedir. 2005 yılında yaklaşık olarak 27 milyon 800 bin kişi, 2010 yılında 41 milyon 500 bin kişi, 2015 yılında 60 milyon 200 bin kişi ve 2018 yılında ise 70 milyon 400 bin kişi sinema salonlarını ziyaret etmiştir (Box Office Türkiye, 2019).

Yapılan çeşitli çalışmalar filmlerin insanları etkileme gücüne sahip olduğunu, insanların zaman zaman film karakterleri ile kendilerini özdeşleştirdiklerini, filmlerin öğrencilerin karakter gelişimleri üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Kanar, 2019; Kim, Agrusa, Lee ve Chon, 2007; Russel III ve Waters, 2013; Zor ve Bulut, 2020). Benzer şekilde çeşitli çalışmalarda filmlerin eğitim sürecinde yararlanılabilecek materyaller arasında yer aldığı vurgulanmaktadır (Aladağ ve Karaman, 2018; Demirkaya, Ünal, Çal ve Turan, 2019; Gülden, 2016; Roberts, Dean ve Nienhuis, 2003; Weinstein, 2001). Türkiye’de geniş kitlelere ulaşma imkanına sahip filmlerin içerdiği değer öğelerinin incelenmesi de bu noktada önem taşımaktadır. Filmler olumlu değer öğelerine sahip olabileceği gibi olumsuz değer öğelerini aktarması da mümkündür. Dolayısıyla bu süreçte kullanılacak filmlerin seçiminin mutlaka içeriğinin kontrol edilerek yapılması gerekmektedir.

Alanyazında filmlerin, çizgi dizilerin, çizgi filmlerin ve animasyon filmlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesine yönelik çeşitli çalışmalar mevcuttur (Aydemir, 2019; Beldağ ve Yarar Kaptan, 2017; Demir, 2019; Eşitti, 2016; İnan, 2016; Kanar, 2019; Karaca, 2019; Karakuş, 2015; Kavun, 2018; Sevim, 2013; Ünal, 2020a; Ünal, 2020b; Ünsal, 2019; Turhan, 2018; Yorulmaz, 2013a; Yorulmaz, 2013b). Ancak özellikle son dönemde vizyona giren ve çok sayıda izleyiciye ulaşma başarısı gösteren Türk animasyon filmlerinin değerler eğitimi bağlamında ele alan herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Türk animasyon filmlerinin hitap ettiği kitlenin özellikle karakter gelişim çağında olan çocuklar olduğu ve bu çocuklar tarafından da büyük ilgi gördüğü göz önüne alındığında değerler eğitimi noktasında ele alınması alanyazına katkı sağlayacaktır. Bu çalışma da son dönemde vizyona giren ve Türkiye’de tüm zamanların en çok izlenen üç animasyon filminden ikisi olan Kral Şakir Korsanlar Diyarı ve Rafadan Tayfa Göbeklitepe filminde yer alan değerlerin belirlenebilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

2019 yılında vizyona giren Kral Şakir Korsanlar Diyarı ve Rafadan Tayfa Göbeklitepe filmlerinde yer alan değerleri incelemeyi amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemine

uygun olarak hazırlanmıştır. Nitel araştırmalar gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Veri Kaynakları

Araştırmada veri kaynağı olarak 2019 yılında vizyona giren Kral Şakir Korsanlar Diyarı ve Rafadan Tayfa Göbeklitepe filmleri kullanılmıştır. Filmlere ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur. Araştırmada bu filmlerin seçiminde 2020 yılı itibarıyla Türkiye’de en çok izlenen üç animasyon filmi arasında yer almaları etkili olmuştur. Kral Şakir Korsanlar Diyarı filmi vizyonda kaldığı süre boyunca 2.107.865 kişi tarafından izlenmiş ve Türkiye’de tüm zamanların en çok izlenen üçüncü animasyon filmi olmuştur. Rafadan Tayfa Göbeklitepe filmi ise vizyona girdiği 2019 yılı aralık ayından itibaren sinemada 3.444.814 kişi tarafından izlenmiş, bu seyirci sayısı ile Türkiye’de tüm zamanların en çok izlenen animasyon filmi olmuştur (Boxoffice Türkiye, 2020a). Veri kaynaklarının seçiminde amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örneklemede amaç araştırmacı tarafından belirlenen ölçütlere uygun durumların araştırmaya dâhil edilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırma için seçilecek filmlerin 2015 yılından itibaren en çok izlenen iki Türk animasyon filmi olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada incelenen animasyon filmlerinin öncelikle hitap ettiği kitlenin eğitim çağında olan çocuklar olması da bu filmlerin seçiminde etkili olmuştur.

Tablo 1. Araştırma kapsamında incelenen filmlere ilişkin bilgiler

Filmin Adı	Yönetmen	Yapımcı	Senaryo	Vizyon Tarihi	Şirket	Toplam Seyirci	Süre
Kral Şakir Korsanlar Diyarı	H. Can Dizdaroğlu Berk Tokay	Necati Akpınar	H. Can Dizdaroğlu	4 Ekim 2019	BKM	2.107.663	94 dk.
Rafadan Tayfa Göbeklitepe	İsmail Fidan	İsmail Fidan	Ozan Çivit	27 Aralık 2019	ISF Film Prodüksiyon	3.444.814	85 dk.

Kaynak: Boxoffice Türkiye (<https://boxofficeturkiye.com/>)

Çalışmada incelenen filmlerin işlediği konulara kısaca değinmek faydalı olacaktır. Kral Şakir Korsanlar Diyarı filminde tarih öncesine ait dev bir yaratık, okyanusun derinliklerinden çıkarak kahramanların yaşadığı yere doğru yaklaşmaya başlar. Bu canavarı alt etmek için tek çare olan altın savaş topunun ise bulunması gerekmektedir. Bu topu bulabilmek için Şakir ve ailesi yola çıkar. Ancak yolda işler bekledikleri gibi gitmez ve Bermuda Şeytan Üçgenindeki gizemli bir kürenin içine hapsolurlar. Bu gizemli bölge, korsanların ve canavarların yaşadığı fantastik bir evrendir. Şakir ve ailesinin topu bularak buradan kurtulması ve canavarı durdurması gerekmektedir (Boxoffice Türkiye, 2020b). Rafadan Tayfa Göbeklitepe filminde Göbeklitepe’nin keşfi ve devamında yapılan kazılar, tüm dünyada büyük bir heyecana neden

olur. Filmin kahramanlarından Akın'a, Şanlıurfalı arkadaşı Veysi'den gizemli bir paket gelir. Akın, paketten çıkan bakır siniye ve üzerindeki şekillere anlam veremezken Veysi'den gelen telefon durumu iyice karmaşılaştırır. Veysi, peşinde birilerinin olduğunu söylediği sırada telefon kesilir. Tayfa'nın ilginç motiflerle süslenmiş sininin Göbeklitepe'yle ilgili olduğunu anlaması çok uzun sürmez. Göbeklitepe'nin kâşifi Başkan Amca, Kuşçu Baba'nın yakın bir arkadaşıdır. Çocuklar hep birlikte hem siniyi Başkan Amca'ya göstermek hem de Veysi'yi bulmak için İstanbul'dan Şanlıurfa'ya uzanan bir yolculuğa çıkarlar (Boxoffice Türkiye, 2020c).

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması amacıyla doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Doküman analizi; araştırılmak istenen olgu veya olaylarla ilgili bilgilerin yer aldığı materyallerin çözümlenmesi şeklinde ifade edilebilir. Burada kastedilen materyaller yazılı materyaller olabileceği gibi video ve film gibi görsel materyallerden de oluşabilir. Yazılı materyallerin aksine video ve film gibi görsel materyallerin araştırmacılara sağladığı bazı avantajlar da vardır. Yüz ifadeleri ve vücut hareketleri gibi sözel olmayan davranışların değerlendirilebilmesi, verilerin araştırmacı veya bir başka araştırmacı tarafından tekraren incelenebilmesine olanak sağlaması bu avantajlardan bazılarıdır. Dolayısıyla görsel materyaller zaman zaman yazılı materyallerden daha etkin kullanılabilir kaynaklar olabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Değerlerin tespiti sürecinde araştırmacı tarafından hazırlanan içerik gözlem formu kullanılmıştır. İçerik gözlem formu temel olarak; filmde yer alan değerlerin, bu değerlerin olumlu ya da olumsuz olma durumunun ve değerlerin filmin hangi dakikasında yer aldığına not edildiği bölümlerden oluşmaktadır. Formun oluşturulmasında MEB Sosyal Bilgiler Öğretim Programında (MEB, 2018) yer alan değerler dikkate alınmıştır. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan değerler şu şekildedir: Adalet, aile birliğine önem verme (ABÖV), bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik ve yardımseverlik.

İçerik gözlem formunun hazırlanmasından sonra belirlenen animasyon filmleri araştırmacı tarafından iki defa izlenmiştir. İlk izlemelerde filmlerde yer alan olumlu değer öğeleri, ikinci izlemelerde ise olumsuz değer öğeleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu sırada hangi değerlerin hangi sahnede yer aldığı ve değerlerin olumlu mu yoksa olumsuz mu aktarıldığı içerik gözlem formuna işlenmiştir. Bu aşamada doğrudan konuşmalar ve ikili diyalog cümleleri ile duygu ifadeleri, jest ve beden hareketleri gibi sözel olmayan unsurlar da göz önünde bulundurulmuştur. Analiz sürecinde birden fazla değer ile eşleştirilebilecek ifade ve davranışlar da olmuş ve eşleştirmeler de bu doğrultuda yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analiz edilmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizde amaç ilgili formdan elde edilen verileri düzenlenmiş ve yorumlanmış halde okuyucuya sunabilmektir. Elde edilen veriler belirlenen temalara göre sınıflandırılır, özetlenir ve yorumlanır. Bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurulur ve gerektiğinde olgular

birbirleriyle karşılaştırılır. (Bogdan ve Biklen, 1992; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırma kapsamında incelenen filmlerde yer alan özellikle olumlu bazı değer ifadeleri filmlerde geçtiği haliyle doğrudan aktarılmış, olumsuz değer öğeleri ise uygunluğuna göre doğrudan verilmiş ya da durum tasviri şeklinde aktarılmıştır.

Araştırmada geçerliliğin sağlanabilmesi için araştırma süreci ve yöntemi detaylı olarak ifade edilmiş, veri kaynaklarına ve niçin bu kaynakların seçildiğine ilişkin bilgiler aktarılmıştır. Ayrıca verilerin desteklenmesi amacıyla ilgili kaynaklardan sıkça doğrudan alıntılar yapılmıştır. Araştırma verilerinin analizi noktasında alanında uzman iki araştırmacının görüşlerine başvurulmuş, araştırmacılardan gelen öneriler dikkate alınarak metin üzerinde değişiklikler yapılmıştır. Yine geçerliliğin sağlanabilmesi amacıyla araştırma amacının ve sonuçlarının uyumlu olmasına gayret gösterilmiştir. Güvenirliğin sağlanabilmesi amacıyla belirlenen temalara ilişkin doğrudan alıntılar, hangi alıntının hangi temaya ait olduğunu belirtecek şekilde sunulmuştur. Ayrıca hangi ifadenin hangi tema ile eşleştirilmesi gerektiği konusunda da bir bilim uzmanı ile karşılıklı değerlendirme yapılmıştır. Değerlendirme sonucunda iki araştırmacı arasında yüksek düzeyde ($p>0,8$) bir uyumun ortaya çıkması eşleştirmelerin güvenilirliğini ortaya koymaktadır. Çalışmanın son hali iki bilim uzmanına sunulmuş ve yorumların başka araştırmacılara sorulması yöntemine başvurularak geçerlilik ve güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde öncelikle araştırma kapsamında incelenen iki Türk animasyon filminde yer alan değerlere ilişkin bilgiler verilecektir. Daha sonra Kral Şakir Korsanlar Diyarı filmi taşıdığı değer öğeleri bağlamında incelenecek son olarak da aynı inceleme Rafadan Tayfa Göbeklitepe filmi için yapılacaktır. Kral Şakir Korsanlar Diyarı filmi Rafadan Tayfa Göbeklitepe filminden daha az seyirci tarafından izlenmiş olsa da vizyona giriş tarihi daha önce olduğu için incelemeye bu filmde başlanması kronolojik açıdan daha uygun görülmüştür.

Araştırma kapsamında incelenen filmlerde yer alan değerler ve bu değerlerin olumlu ve olumsuz olarak aktarılmasına göre dağılımları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. *Araştırma Kapsamında İncelenen Filmlerde Yer Alan Değerlerin Frekans ve Yüzdeleri*

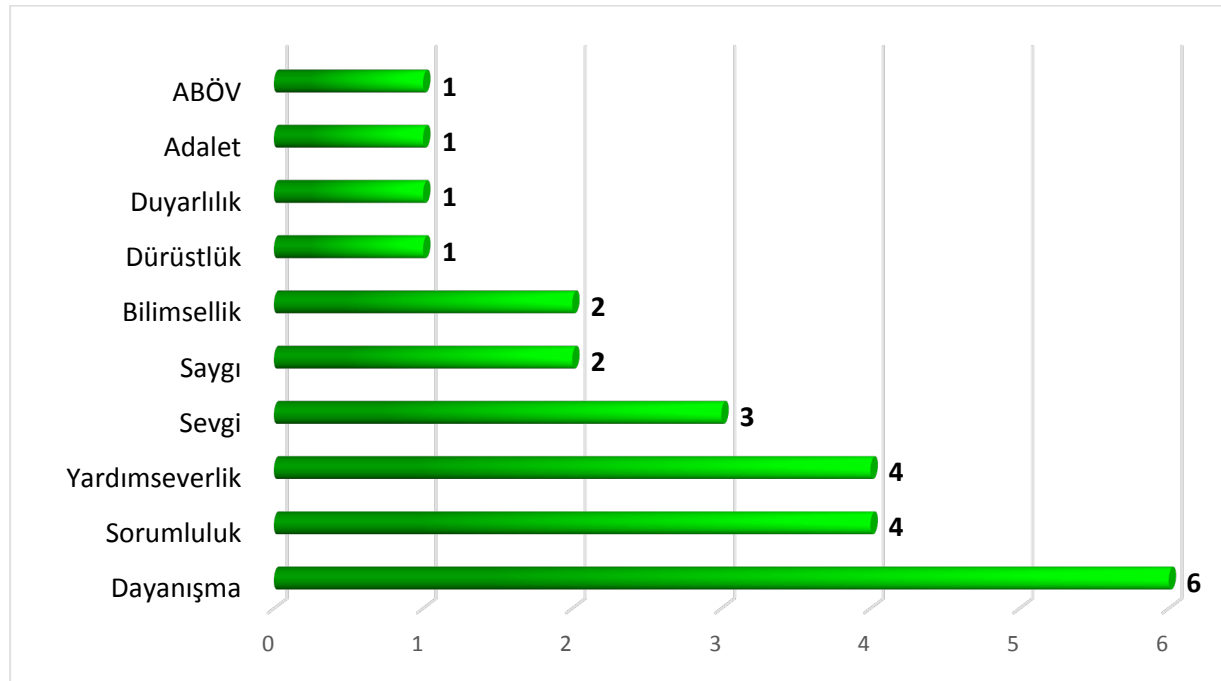
Sıra	Değer	Olumlu		Olumsuz		Toplam	
		<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
1	Dayanışma	14	16,3%	1	1,2%	15	17,4%
2	Sorumluluk	9	10,5%	6	7,0%	15	17,4%
3	Saygı	5	5,8%	9	10,5%	14	16,3%
4	Yardımseverlik	10	11,6%	0	0,0%	10	11,6%
5	Duyarlılık	9	10,5%	0	0,0%	9	10,5%
6	Dürüstlük	2	2,3%	6	7,0%	8	9,3%
7	Sevgi	7	8,1%	0	0,0%	7	8,1%
8	Bilimsellik	2	2,3%	1	1,2%	3	3,5%

9	ABÖV	1	1,2%	0	0,0%	1	1,2%
10	Adalet	1	1,2%	0	0,0%	1	1,2%
11	Çalışkanlık	1	1,2%	0	0,0%	1	1,2%
12	Estetik	1	1,2%	0	0,0%	1	1,2%
13	Tasarruf	1	1,2%	0	0,0%	1	1,2%
Toplam		63	73%	23	27%	86	100%

Tablo 2. incelendiğinde incelenen iki filmin toplamında sosyal bilgiler öğretim programında belirtilen on sekiz değerden on üç tanesinin yer aldığı; bağımsızlık, barış, çalışkanlık, estetik, eşitlik, özgürlük, tasarruf ve vatanseverlik değerlerinin ise yer almadığı görülmektedir. Bu on üç değer 63 sahnede (%73) olumlu olarak aktarılırken, 23 sahnede (%27) ise olumsuz olarak aktarılmıştır. Toplamda değerlerin olumlu ve olumsuz olarak aktarıldığı sahne sayısı 86'dır. Filmlerde olumlu olarak en fazla aktarılan değer dayanışma, yardımseverlik ve sorumluluk değerleri olurken, olumsuz olarak en fazla aktarılan değerler dürüstlük saygı ve sorumluluk değerleri olmuştur. Filmlerde yer alan on üç değerden adalet, aile birliğine önem verme, çalışkanlık, duyarlılık, estetik, sevgi, tasarruf ve yardımseverlik değerlerine yönelik yalnızca olumlu değer öğelerine yer verilmiş bu değerlere ilişkin her iki filmde de olumsuz değer öğelerine rastlanmamıştır.

Kral Şakir Korsanlar Diyarı filminde yer alan değerlerin olumlu ve olumsuz aktarılmasına ilişkin veriler Grafik 1 ve Grafik 2'de sunulmuştur.

Grafik 1. Kral Şakir Korsanlar Diyarı Filminde Yer Alan Olumlu Değerler

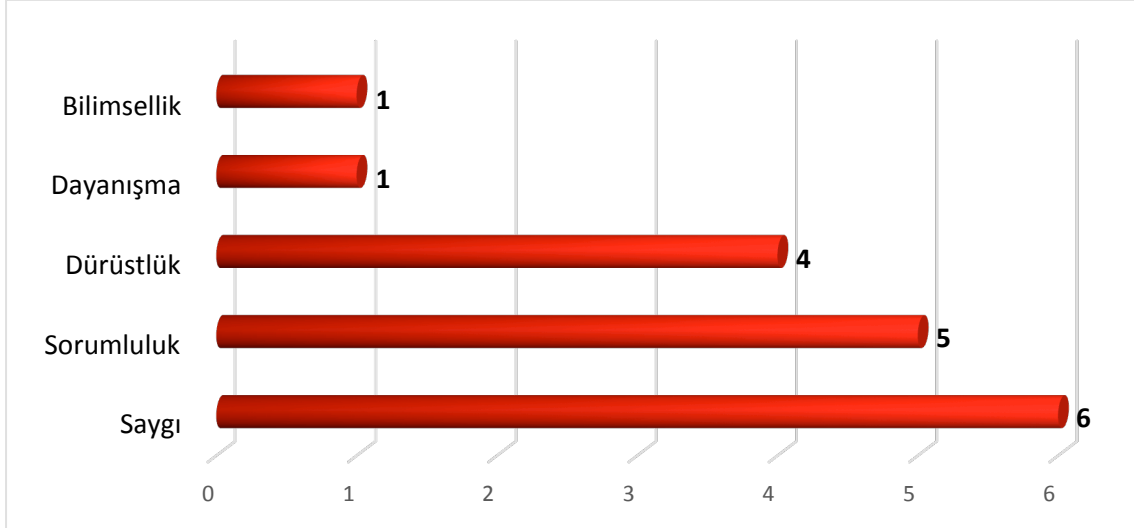
Kral Şakir Korsanlar Diyarı filminde doğrudan veya dolaylı şekilde on değer olumlu olarak aktarıldığı görülmektedir. Bu değerlerin isimleri ve film içerisinde geçme sayıları ise şu şekilde ifade edilebilir: Dayanışma (6), sorumluluk (4), yardımseverlik (4), sevgi (3), saygı

(2), bilimsellik (2), dürüstlük (1), duyarlılık (1), adalet (1) ve aile birliğine önem verme (1). Filmde olumlu olarak en fazla yer alan değerler dayanışma, sorumluluk ve yardımseverliktir.

Film içerisinde olumlu olarak aktarılan değerlere yönelik bazı ifade ve durum tasvirleri aşağıda sunulmuştur.

- ✓ -Korsan işareti! Korsan bunlar.
-Canan kızım arkaya gidin Necati Abinize yardım edin. Tanju 'ya da bakın. Şakir, sen de hadi.
- Hayır baba, seni bırakmayacağım (Dayanışma).
- ✓ -Şakir, sen git. Git ve o canavarı durdur. Bunu yapabilirsin.
- Hı! Bana kızgın değil misin? Seninle o kadar uğraşıyorum, sinirlendiriyorum?
- Evet, o konuda hala kızgınım. Ama senin bunu başaracağını biliyorum.
- Ne yani beni hala seviyor musun?
- Sen benim kardeşimsin. Niye sevmeyeyim seni!
- Canım kardeşim (Dayanışma ve Sevgi).
- ✓ -Bizim çok önemli bir sorunumuz var. Bütün dünya tehlike altında.
-Dünya tehlike altındaysa bana ne. Ben burada kendi dünyamdayım. Dışarısı umurumda değil.
-Ne demek dışarısı umurumda değil! Buradan hemen çıkıp, dışarıdakileri kurtarmalıyız (Sorumluluk).
- ✓ - Bize yardım etmelisiniz. Bütün dünya tehlike altında. Tek kurtuluşumuz altın top. Onu bir şekilde Korsan Müzeyyenin elinden almamız lazım. Bakın tam 7 saatimiz kaldı. Bu sürede altın topu bulamazsak canavar her şeyi yok edecek (Sorumluluk).
- ✓ Korsan Müzeyyen tarafından köpek balıklarına atılan Şakir ve babası Remzi'nin Fikret tarafından kurtarılması (Yardımseverlik).
- ✓ -Şakir, sakın ol. Önce hepsiyle medenice konuşmaya çalışalım. Pardon ama biz buraya önemli bir iş için gelmiştik. Yetkili bir kişiyle konuşabilir miyim? (Saygı).
- ✓ -İyi bir korsan olmak için kötü biri olmama gerek yokmuş değil mi?
-Şu ikimizin geldiği noktaya bakarsak senin gibilere daha çok ihtiyaç var belki de bu dünyada (Dürüstlük).
- ✓ -Müzeyyen, şimdi sana gününü göstereceğim. Yaptığın kötülüklerin cezasını çekeceksin (Adalet).

Grafik 2. Kral Şakir Korsanlar Diyarı Filminde Olumsuz Olarak Yer Alan Değerler

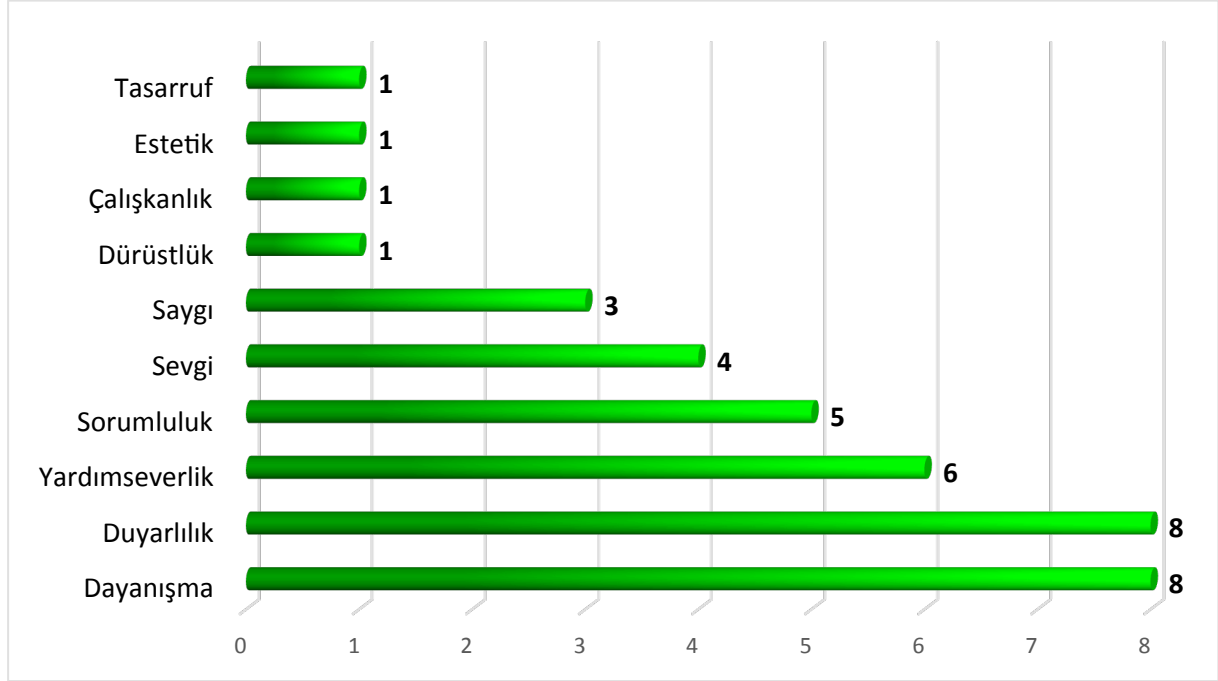
Kral Şakir Korsanlar Diyarı filminde doğrudan veya dolaylı şekilde beş değer olumsuz olarak aktarıldığı görülmektedir. Bu değerlerin isimleri ve film içerisinde geçme sayıları ise şu şekilde ifade edilebilir: Saygı (6), sorumluluk (5), dürüstlük (4), dayanışma (1) ve bilimsellik (1). Filmde olumsuz olarak en fazla yer alan değerlerin saygı sorumluluk ve dürüstlük olduğu görülmektedir.

Film içerisinde olumsuz olarak aktarılan değerlere yönelik bazı ifade ve durum tasvirleri aşağıda sunulmuştur.

- X** Necati “*Evet şimdi de kumandayla kafamıza vuruyoruz*” dedikten sonra kumandayla kafasına vurmaya başlıyor. (Sorumluluk).
- X** Şakir ve ailesinin müzenin kapalı olan bölümüne girmeleri gerekmektedir. Ancak güvenlik görevlisi buna izin vermez. Bunun üzerine Şakir’in kardeşi Canan’ın nöbet tutan güvenlik görevlisini oradan uzaklaştırmak için mikrofonla “*Dikkat, dikkat! C koridorundaki çöp kutusunda bir yangın çıktı. En yakın güvenlik görevlisi lütfen olaya müdahale etsin*” diyerek doğru olmayan bir anons yapması (Dürüstlük).
- X** -*Seni bayağı sevdim küçük kız. Bunu sana hediye etmemi ister misin?*
-*Ne! Evet, evet isterim.*
-*E al o zaman hadi.* (Canan altın topu almak için uzanır)
-*Hop! Şaka yapıyorum herhalde. Nasıl da atladın sazan gibi. Ah, bu çocuklar bir âlem oluyor* (Dürüstlük ve saygı).
- X** -*Bir yolunu bulup Müzeyyen’den anahtarını almayı deneyeceğim. Burada bekleyin.*
-*Pek başarabileceğini sanmıyorum ama! Neyse dene bakalım* (Dayanışma).
- X** -*Hadi altın topu bulalım. Gemide bir yerde olmalı.*
-*Bu arada ben de bilgi panosunu okuyayım.*
-*Hu, evet, evet. Her şeyi oku. Belki bir gün sınava girersin oradan* (Bilimsellik ve saygı).

Rafadan Tayfa Göbeklitepe filminde yer alan değerlerin olumlu ve olumsuz aktarılmasına ilişkin veriler Grafik 3 ve Grafik 4'te sunulmuştur.

Grafik 3. *Rafadan Tayfa Göbeklitepe Filminde Olumlu Olarak Yer Alan Değerler*

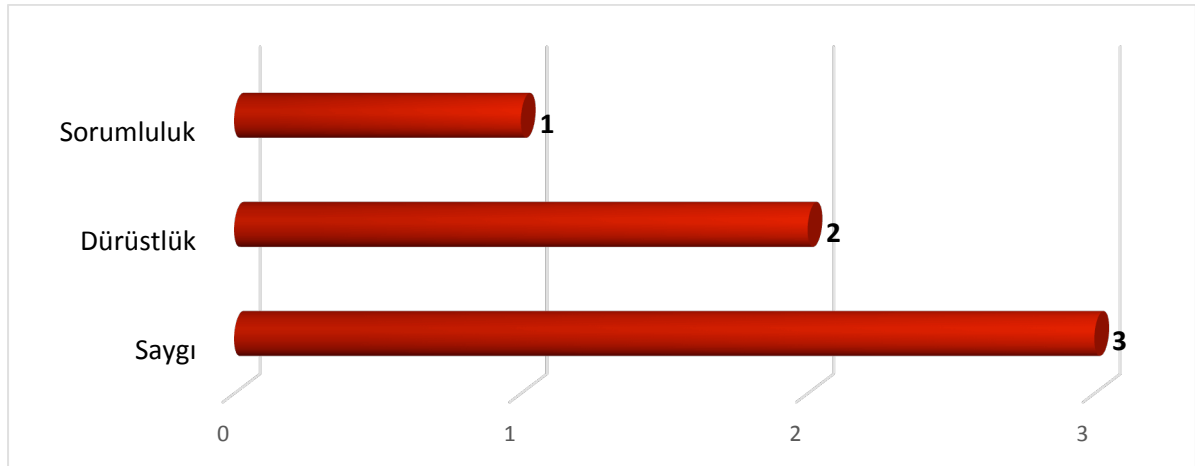
Rafadan Tayfa Göbeklitepe filminde doğrudan veya dolaylı şekilde on değer olumlu olarak aktarıldığı görülmektedir. Bu değerlerin isimleri ve film içerisinde geçme sayıları ise şu şekilde ifade edilebilir: Dayanışma (8), duyarlılık (8), yardımseverlik (6), sorumluluk (5), sevgi (4), saygı (3), dürüstlük (1), çalışkanlık (1), estetik (1), ve tasarruf (1). Filmde olumlu olarak en fazla yer alan değerler dayanışma, duyarlılık ve yardımseverliktir.

Film içerisinde olumlu olarak aktarılan değerlere yönelik bazı ifade ve durum tasvirleri aşağıda sunulmuştur.

- ✓ -Akın bırak beni oğlum. Bırak elimi yoksa siz de düşeceksiniz.
-Asla
-Başka çaren yok oğlum.
-Olmaz amca. Sen bize lazımsın. Hey sen bırak amcamı. (Dayanışma).
- ✓ -Gördüğünüz gibi burada bir grup çocuk tasvirlenmiş. Ne yaptıklarını tam olarak bilemesek de birbirlerine müthiş bir şekilde bağlı birer arkadaş olduklarını, bir fedakarlık içerisinde yardımlaşmalarını söyleyebiliriz. Bu taş günümüzden 12 bin yıl önce kazanmış. Umarım anlattığı değerler de gelecek nesillerimiz için binlerce yıl kalıcı olur (Dayanışma ve Yardımseverlik).
- ✓ -Aaa! Bakın Urfa güvercinleri karışmaya başladı.
- Kuşçu Baba da olsaydı keşke.
- Merak etmeyin. Konuştum, onlar yarın burada olacak. Hadi sıra gecesine geç kalmayalım (Duyarlılık).

- ✓ Volkan patlaması sırasında saklanmak için geç kalan çocuğu Kazım Amca'nın kendini tehlikeye atarak meydandan kurtarması (Yardımseverlik).
- ✓ Urfa treni kalkmak için hareketlenmiştir.
 - Kuşçu Baba atlasana trene.
 - Yok efendim yok. Durduk yere bir sakatlık çıkmasın.
 - Aaa! Treni durduralım!
 - Aman efendim insanlara sıkıntı yaşatmaya ne gerek var. Siz gidin. Başkan amcanız sizi karşılar. Ben bir sonraki trenle gelirim (Sorumluluk ve duyarlılık).
- ✓ -Hadi abi, atla sen de.
 - Canım kardeşim benim.
 - Abicim, o kadar korktum ki! (Sevgi)
- ✓ -Eyvah, eyvah! Nasıl da unuttuk. Seni az daha unutuyorduk. Her şey için teşekkürler. Ver elini öpeyim.
 - Demek gelecekte de el öpüyorsunuz ha!
 - Bu âdet milyon yıl geçse de değişmez abim (Saygı).
- ✓ -Aaa, siniden de çay içeni ilk defa görüyorum!
 - Ne yani ziyan mı olsun! Nimet bu, nimet (Tasarruf).

Grafik 4. Rafadan Tayfa Göbeklitepe Filminde Olumsuz Olarak Yer Alan Değerler

Rafadan Tayfa Göbeklitepe filminde doğrudan veya dolaylı şekilde üç değer olumsuz olarak aktarıldığı görülmektedir. Bu değerlerin isimleri ve film içerisinde geçme sayıları ise şu şekilde ifade edilebilir: Saygı (3), dürüstlük (2) ve sorumluluk (1). Görüldüğü gibi filmde olumsuz olarak en fazla yer alan değer saygıdır. Bununla birlikte olumsuz değer öğeleri olumlu değer öğelerine göre oldukça azdır.

Film içerisinde olumsuz olarak aktarılan değerlere yönelik bazı ifade ve durum tasvirleri aşağıda sunulmuştur.

- X -Şimdi adama benzedi ortağım.
 - Sen istediğin kadar uğraş bundan adam madam olmaz (Saygı).

- X Trende çocuklardan siniyi çalmaya çalışan Kazım'ın kılık değiştirerek kondüktör kılığına girmesi ve çocuklara siniyi çalmaya çalışan hırsızı trenden attığını söylemesi. Devamında da sininin kendi elinde güvende olacağını söyleyerek siniyi çocuklardan almaya çalışması (Dürüstlük).
- X *-Bırak beni. Ne yapıyorsun, hepimizi düşüreceksin!*
-Güzel, benim de amacım bu zaten (Sorumluluk).

Sonuç ve Tartışma

Araştırma verilerinden elde edilen bulgular ışığında ortaya çıkan sonuçlar şu şekildedir: İncelenen iki animasyon filmde sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan on sekiz değerden dayanışma, sorumluluk, saygı, yardımseverlik, duyarlılık, dürüstlük, sevgi, bilimsellik, aile birliğine önem verme, adalet, çalışkanlık, estetik ve tasarruf olmak üzere on üç tanesi yer almaktadır. Buna karşın iki filmde de bağımsızlık, barış, eşitlik, özgürlük ve vatanseverlik değerlerine ilişkin herhangi bir değer ögesi yer almamaktadır. Dayanışma, sorumluluk, saygı ve yardımseverlik değerleri incelenen filmlerde en fazla yer alan değerlerdir. Filmlerde olumlu olarak en fazla aktarılan değerler dayanışma, yardımseverlik ve sorumluluk değerleri olurken, olumsuz olarak en fazla aktarılan değerler dürüstlük, saygı ve sorumluluk değerleri olmuştur.

Kral Şakir Korsanlar Diyarı filminde on farklı değer 42 sahnede aktarılmıştır. Bu 42 sahnede aktarılan değerlerin 25'i (%60) olumlu olarak aktarılırken, 17'si (%40) olumsuz olarak aktarılmıştır. Görüldüğü gibi filmde olumlu değer ögeleri olumsuz değer ögelerinden fazladır. Yine de olumsuz değer unsurlarının az olmadığı, hatta animasyon filmlerinin özellikle çocuklar üzerinde bıraktığı etki düşünüldüğünde istenmeyecek kadar fazla olduğu da söylenebilir. Rafadan Tayfa Göbeklitepe filminde on farklı değer 44 sahnede aktarılmıştır. Bu değerlerden 38'i (%86) olumlu ögelerden oluşmakta, 6'sı (%14) ise olumsuz ögelerden oluşmaktadır. Rafadan Tayfa Göbeklitepe filminde yer alan olumlu ögeler olumsuz ögelere oranla çok daha fazladır. Ayrıca Rafadan Tayfa Göbeklitepe filmi, Kral Şakir Korsanlar Diyarı filminden hem daha fazla olumlu değer ögesine hem de daha az olumsuz değer ögesine sahiptir.

Sevim (2013) çocuklara yönelik programlar içerisinde çizgi filmlerin değerler eğitimi bakımından karşılaştırılması amacıyla hazırladığı çalışmada yardımseverlik ve iş birliği değerlerinin diğer değerlere göre daha fazla yer aldığı sonucuna ulaşmıştır. İnan (2016) TRT Çocuk kanalında 2016 yılında yayınlanan on bir farklı çizgi filmi evrensel ve yerel değerler bağlamında incelemiştir. Çalışmada izlenen 11 farklı çizgi film bir bütün olarak değerlendirildiğinde yardımlaşma, işini en iyi şekilde yapma, çalışkanlık, dayanışma ve sevgi değerlerinin çokça vurgulandığı sonucuna ulaşılmıştır. İnan'ın çalışmada ulaşılan yardımseverlik, dayanışma ve sevgi değerlerinin incelenen çizgi filmlerin genelinde sıkça yer alması bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Çalışkanlık değerinin İnan'ın

incelediği çizgi filmlerde sıkça yer almasına karşın bu çalışmada incelenen filmlerin yalnızca bir sahnesinde yer alması çalışmalar arasındaki farklılıklardandır.

Karaca (2019), TRT Çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa çizgi filmini içerdiği değerler bağlamında incelemiştir. Araştırmada Rafadan Tayfa çizgi filminin değerler eğitimi açısından genellikle olumlu bir içeriğe sahip olduğu, olumsuz değer öğelerine çok az yer verildiği sonucuna ulaşılmış en fazla yer alan değerlerin de yardımseverlik, selamlaşma, çalışkanlık ve saygı değerleri olduğu vurgulanmıştır. Bu çalışmada incelenen iki filmden birisi olan Rafadan Tayfa Göbeklitepe filminin değerler eğitimi açısından olumlu bir içeriğe sahip olduğu ve bu filmin içerdiği olumlu değer öğelerinin olumsuz değer öğelerinden çok daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın araştırmada incelenen Kral Şakir Korsanlar Diyarı filminde olumlu değer öğelerinin olumsuz değer öğelerinden fazla olmasına karşın aradaki farkın çok fazla olmadığı, olumsuz öğelerin de ciddi oranda yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. İki çalışmanın sonuçları yardımseverlik ve saygı değerleri bağlamında benzerlik gösterirken, çalışkanlık değeri için aynı benzerlik görülmemektedir. Ünsal (2019) öğrenci velilerine uyguladığı anket sonucunda çocukların en fazla izlediği beş çizgi filmi belirlemiş ve bu çizgi filmlerin beşer bölümünü içerdiği değerler bağlamında incelemiştir. Araştırma sonucunda incelenen çizgi filmlerde en fazla yer alan değerlerin sırasıyla saygı, sevgi, yardımlaşma ve sorumluluk değerleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada da özellikle saygı, yardımseverlik ve sorumluluk değerlerinin incelenen filmlerde sıkça yer aldığı belirlenmiştir.

Beldağ ve Yarar Kaptan (2017), Arabalar filmini içerdiği değerler açısından incelemişlerdir. Araştırmacılar çalışmalarında saygı, alçakgönüllülük, duyarlılık, iş birliği, dürüstlük, sevgi ve yardımseverlik değerlerinin film içerisinde daha çok vurgulandığı sonucuna ulaşmışlardır. Benzer olarak bu çalışmada da saygı, duyarlılık, dürüstlük ve sevgi değerleri incelenen filmlerde yer almaktadır. Kavun (2018), 82 adet Kemal Sunal filmini içerdiği değerler bağlamında analiz etmiştir. Araştırma sonucunda incelenen filmlerde 29 farklı değer yer aldığı, filmlerde en fazla yer alan değerlerin ise sevgi, saygı ve aile birliğine önem verme olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada da saygı ve sevgi değerlerinin incelenen filmlerde yer aldığı bununla birlikte aile birliğine önem verme değerine ise bir sahnede yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Turhan (2018) Türk yapımı altı adet animasyon filmini içerdiği değerler bağlamında incelemiştir. Çalışma sonucunda incelenen filmlerde toplam 156 değer öğesinin yer aldığı tespit edilmiştir. Filmlerde en fazla yer alan değerlerin ise sevgi değeri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada incelenen filmlerde olumlu ve olumsuz değer öğelerinin yer aldığı vurgulanmakla birlikte animasyon filmlerinin değerler eğitiminde kullanılabileceği belirtilmiştir. Aydemir (2019), Zeki Alasya-Metin Akpınar filmlerini değerler eğitimi bağlamında incelemiştir. Çalışmada incelenen filmlerde en fazla yer alan değerlerin sevgi değeri ve olumsuz anlamda en fazla yer alan olumsuz değerlerin de dürüstlük değeri olduğu sonucu bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Ünal (2020a) tarafından hazırlanan çalışmada sekiz adet eğitim temalı Türk filmi değerler eğitimi bağlamında ele alınmıştır. Araştırma kapsamında incelenen filmlerde sevgi, yardımseverlik, saygı, dayanışma ve çalışkanlık değerlerinin en çok yer alan değerler olduğu vurgulanmıştır.

Yine Ünal (2020b) tarafından 2015-2018 yılları arasında vizyona giren ve en çok izlenen dört Türk filmi değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Çalışma incelenen filmlerde olumlu olarak en fazla yer alan değerlerin sevgi, sorumluluk ve dayanışma değerleri olduğu, olumsuz olarak en fazla yer alan değerlerin ise saygı, dürüstlük ve sorumluluk değerleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada incelenen filmlerde de sorumluluk ve dayanışma değerlerinin en fazla yer alan olumlu değerlerden olduğu; dürüstlük ve saygı değerlerinin ise en fazla yer alan olumsuz değerlerden olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Adalet, aile birliğine önem verme, çalışkanlık, duyarlılık, estetik, sevgi, tasarruf ve yardımseverlik değerleri filmler içerisinde sadece olumlu olarak yer almış, bu değerlerin olumsuz olarak aktarıldığı sahne tespit edilmemiştir. Benzer şekilde Karakuş'un (2015), Niloya çizgi filminde yer alan değerleri incelediği çalışmasında duyarlılık ve sevgi değerlerinin Niloya çizgi filminin incelenen her bölümünde olumlu olarak yer aldığı sonucuna ulaşmıştır.

Filmlerde aktarılan olumsuz değer öğelerinin kötü karakterler tarafından davranışa dökülmesi veya filmde yer alan kahramanların bu davranışları sergilediği bazı durumlarda ise kahramanların filmin ilerleyen sahnelerinde bu davranışlarının yanlış olduğunu anlaması ve pişman olması suretiyle olumlu bir duruma evrilmesi de burada değinilmesi gereken önemli bir noktadır. Özellikle Rafadan Tayfa Göbeklitepe filminde olumsuz değer öğeleri çok az olmasına rağmen bu öğelerin tamamına yakını filmin kötü karakterleri tarafından sergilenmektedir. Bu da aktarılan olumsuz değerlerin izleyiciyi de olumsuz anlamda etkilemesine mani olabilir.

Kral Şakir Korsanlar Diyarı filmine amaca ulaşmak için zaman zaman iyi ve doğru olmayan hal ve hareketlerde bulunulabileceği filmin izleyicilere aktardığı olumsuz bir mesajdır. Müzenin ziyarete kapalı olan kısmına girebilmek için güvenlik görevlisinin yalan söyleyerek kandırılması, Bermuda'ya gidebilmek için müze içinde bulunan geminin kaçırılması ve müzeye ulaşabilmek için seyyar satıcının arabasını alarak, trafik kurallarına da dikkat etmeden yola çıkılması gibi sahneler bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bu sahnelerde istenmeyen davranışlarda bulunanların filmin kahramanları olması ise ayrıca dikkate değerdir. Yorulmaz (2013a) Caillou çizgi filmini din ve değerler eğitimi bağlamında incelediği çalışmasında çizgi filmin ana karakteri olan Caillou'nun çoğunlukla olumlu karakter özelliklerine sahip olduğu, çizgi filmin ise değerleri geliştirici öğeler barındırdığı sonucuna ulaşmıştır. Yine Yorulmaz (2013b) tarafından hazırlanan çalışmada Pepee çizgi filmi din ve değerler eğitimi bağlamında incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre çizgi filmin ana karakteri olan Pepee'nin olumsuz karakter özelliklerine sahip olduğu ve model olduğu izleyicilere olumsuz örnek teşkil ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada incelenen filmlerin kahramanları genel anlamda olumlu karakter özelliklerine sahip olmakla birlikte özellikle Kral Şakir Korsanlar Diyarı filminde yukarıda da belirtildiği gibi zaman zaman olumsuz davranışlarda da bulunabilmektedir.

Kaynakça

- Akıncı Yüksel, N. A. (2015). Kültürel bir ürün olarak Türkiye’de sinema filmlerinde okul, öğretmen ve öğrenci temsilleri. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 6(11), 1-17.
- Aladağ, E., ve Karaman, B. (2018). Değer eğitiminde kısa filmlerden yararlanma: örnek bir uygulama. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 360-377.
- Aydemir, S. (2019). *Değerler Eğitimi Bağlamında Zeki Alasya-Metin Akpınar Filmleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Beldağ, A., ve Yarar Kaptan, S. (2017). Arabalar filminin içerdiği değerlere ilişkin bir inceleme. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 487-499.
- Birkök, M. C. (2008). Bir toplumsallaştırma aracı olarak eğitimde alternatif medya kullanımı: Sinema filmleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-12.
- Bogdan, R. C., ve Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education to theory and methods*. Boston: Allyn and Bacon A Division of Simon & Schuster Inc.
- Box Office Türkiye (2020a). *Tüm filmler seyirci rekoru- ilk 100 (1989'dan günümüze)*. 24.11.2020 tarihinde <https://boxofficeturkiye.com/tum-zamanlar/seyirci-rekorlari/tum-filmler> adresinden erişilmiştir.
- Box Office Türkiye (2020b). *Kral Şakir Korsanlar Diyarı*. 04.05.2020 tarihinde <https://boxofficeturkiye.com/film/kral-sakir-korsanlar-diyari--2014857> adresinden erişilmiştir.
- Box Office Türkiye (2020c). *Rafadan Tayfa Göbeklitepe*. 04.05.2020 tarihinde <https://boxofficeturkiye.com/film/rafadan-tayfa-gobeklitepe--2014553> adresinden erişilmiştir.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design. Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Second Edition. Sage publications Inc.
- Çam, İ. D., Yılar, M. B. ve Ünal, O. (2020). Son dönem Osmanlı ve güncel ders kitaplarında tasarruf değeri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(3) 100. *Yıl Eğitim Sempozyumu Özel Sayı*, 350-374. DOI:10.7822/omuefd.808799
- Demir, R. (2019). *Türkiye’de çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerde dini ve kültürel değerler eğitimi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Demirkaya, H., ve Çal, Ü. T. (2018). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dürüstlük değerine ilişkin metaforik algıları. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1964-1980.

- Demirkaya, H., Ünal, O., Çal, T., ve Turan, S. (2019). Filimler yoluyla coğrafya öğretimi. E. Artvinli (Ed.). *II. Uluslararası Coğrafya Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitabı (UCEK-2019)* içinde (s. 455-461). Eskişehir.
- Eşitti, Ş. (2016). Çizgi filmlerde küresel ve yerel kültürün inşası: Caillou ve Pepee örneği. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 32 (32), 125-144. doi: <https://doi.org/10.17498/kdeniz.279674>
- Gülden, B. (2016). Değerler eğitiminde çizgi filmlerin işlevi. *Eğitimde Gelecek Arayışları: Düünden Bugüne Türkiye’de Beceri, Ahlâk ve Değerler Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*, Atam Yay., Ankara, 735-767.
- Güngör, Ş., ve Uysal, A. (2019). Film tourism: The influence of film and tv series on the tourism activities in Nevşehir. *International Journal of Geography and Geography Education*, 39, 189-202. <https://doi.org/10.32003/iggei.489920>
- Halstead, J. M., ve Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: a review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30 (2), 169-202.
- İnan, T. (2016). Çocuk medyasında evrensel ve yerel değerlerin aktarımı: TRT Çocuk kanalı örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (25), 200-212.
- Kanar, S. (2019). *Animasyon filmlerinin öğrencilerin değer gelişimine etkileri: Arabalar 1 animasyon filmi örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Karaca, S. S. (2019). *Çizgi filmlerde değerler eğitimi, değerler eğitimi açısından rafadan tayfa çizgi filminin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Karakuş, N. (2015). Okul öncesi döneme hitap eden tema içerikli çizgi filmlerin değerler eğitimine katkısı yönünden değerlendirilmesi (Niloya Örneği). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(3), 251-277.
- Kavun, M. (2018). *Çocuklara değer aktarımında Türk sinemasının rolü: Kemal Sunal filmleri örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Samsun.
- Kaymakcan, R., ve Meydan, H. (2020). *Ahlak, değerler ve eğitimi* (3. Baskı). Dem Yayınları.
- Keleş, E., ve Çepni, S. (2006). Beyin ve öğrenme. *Journal of Turkish Science Education*, 3(2), 66-82.
- Kızılcılık, A., ve Erjem, Y. (1994). *Açıklamalı sosyoloji terimler sözlüğü*. Atilla Kitabevi, Ankara.
- Kim, S.S., Agrusa, J., Lee, H., ve Chon, K. (2007). Effects of Korean television dramas on the flow of Japanese tourists. *Tourism Management*, 28, 1340-1353.

- Özturhan, F. (2019). *İmam hatip lisesi öğrencilerinin Güney Kore dizileri izleme durumları ve dizilerin etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Öztürk, B. (1999). Öğrenme ve öğretmede dikkat. *Milli Eğitim Dergisi*, 144, 51-58.
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) (2018). *Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması-2018*. 06.10.2020 tarihinde: <https://www.rtuk.gov.tr/assets/Icerik/AltSiteler/televizyonizlemeegilimleriarastirmasi2018.pdf> adresinden erişildi.
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) (2020). *Çocukların Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Siber Zorbalık Araştırması*. 10.10.2020 tarihinde <https://www.rtuk.gov.tr/haberler/3787/8175/dikkat-ceken-arastirmanin-sonuclari-aciklandi.html> adresinden erişildi.
- Roberts, L. C., Dean, E., ve Nienhuis, T. (2003). Lights, camera, action: Teaching with feature film in the social sciences. *Mountain Rise*, 1(1).
- Russell III, W. B. ve Waters, S. (2013). “Reel” character education: Using film to promote global citizenship. *Childhood Education*, 89(5), 303-309.
- Semerci, N., ve Kalçık, C. (2017). Televizyonda yayınlanan dizilerin lise öğrencilerinin yaşam boyu öğrenmesine etkisi öğrenci görüşleri: Bir olgu bilim çalışması (Bartın ili örneği). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 237-262. DOI: 10.14686/buefad.280034
- Sevim, Z. (2013). *Çizgi filmlerin değerler eğitimi bakımından karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.
- Tural, S. (1992). *Kültürel kimlik üzerine düşünceler*. Ankara: Ecdad Yayınevi.
- Turhan, H. B. (2018). *Türk yapımı animasyon filmlerinde değer aktarımı üzerine inceleme*. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Siirt.
- Türk Dil Kurumu (TDK), (2019). Türk Dil Kurumu Sözlükler. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/> Son erişim tarihi: 06.09.2020.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2016). *Değerler eğitimi* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ulusoy, K. (2019). *Karakter değerler ve ahlak eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ünal, O. (2020a). Eğitim temalı Türk filmlerinde yer alan değerlerin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39) 107-136. doi: 10.34234/ded.608530
- Ünal, O. (2020b). Türk filmlerinde yer alan değerlerin incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(2), 910-929. doi: 10.18039/ajesi.759910

- Ünsal, S. (2019). *Okul öncesi döneme yönelik çizgi filmlerin değerler bağlamında incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Karabük.
- Yeşil, R., Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(2)*, 65-84.
- Yılar, M. B. ve Tomal, N. (2018). Sosyal bilgiler dersi ve yenilenen ders öğretim programı. A. Uzunöz ve V. Aktepe (Ed.). *Özel Öğretim Yöntemleri-Cilt 2* içinde (s. 1-42). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yorulmaz, B. (2013a). Din ve değerler eğitimi açısından Caillou çizgi filminin değerlendirilmesi. *Diyanet İlmî Dergi, 49(3)*. 127-143.
- Yorulmaz, B. (2013b). Pepee çizgi filminin din ve değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(24)*. 438-448.
- Weinstein, P. (2001). Movies as the gateway to history: The history and film project. *The History Teacher, 35(1)*, 27-48
- Zor İ., ve Bulut S. (2020). Toplumsal cinsiyet kavramına animasyon filmleriyle bakmak: Buz devri, shrek ve winx club: kayıp krallığın sırrı örnekleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 11(1)*, 58-69.